

Vergadering d.d.
Besluit nr.

PROVINCIALE STATEN VAN GELDERLAND

Gezien het initiatiefvoorstel van Statenlid dhr. D. ter Haar, PS2013-669, aan Provinciale Staten van Gelderland inzake de regeling voor opvangcentra voor inheemse dieren in nood;

BESLUITEN

1. Gedeputeerde Staten te verzoeken tot het opzetten van een provinciale regeling waarbij Gelderse opvangcentra voor inheemse diersoorten, als genoemd in artikel 1 van het besluit van de Minister van LNV van 20 maart 2009, nr. TRCJZ/2009/620, houdende vaststelling van beleidsregels over de kwaliteit van beschermde inheemse diersoorten, waarbij deze jaarlijks aanspraak maken op een provinciale vergoeding van €15,- per binnengebracht dier.
2. Gedeputeerde Staten te verzoeken tot het opzetten van een provinciale regeling waarbij Gelderse dierenambulances per rit, voor inheemse diersoorten, een vergoeding krijgen van €10,- per opgehaald dier.
3. De kosten, voortkomend uit de regeling genoemd in besluiten 1 en 2, te dekken uit de Algemene Reserve.
4. Een maximum voor de regeling, als genoemd in beslispunt 1, op te nemen van €140.000,-.
5. Een maximum voor de regeling, als genoemd in beslispunt 2, op te nemen van €95.000,-.
6. Gedeputeerde Staten te verzoeken om Provinciale Staten één jaar na in werking treden van de regelingen te informeren over financiële stand van zaken en de implementatie van de regelingen in de sector.

Arnhem,

Provinciale Staten van Gelderland

Voorzitter

Griffier

INITIATIEFVOORSTEL

Regeling voor opvangcentra voor inheemse dieren in nood

HH

1. Inhoud voorstel

Het initiatiefvoorstel ‘regeling voor opvangcentra voor inheemse dieren in nood’ beoogt een oplossing te bieden voor de huidige problematiek op het gebied van opvangcentra voor inheemse dieren. Daarnaast biedt het een oplossing voor het transport van inheemse dieren van de vindplaats naar een erkend opvangcentrum, waardoor Gelderse burgers kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht. De omvang van deze problematiek en de gevolgen hiervan in Gelderland zullen verderop uitgediept worden.

Sinds de decentralisatie van natuurtaken naar de provincies is deze overheidslaag de aangewezen partij voor de opvang van inheemse dieren. De provincie is de meest voor de hand liggende overheidslaag voor ondersteuning van deze opvangcentra, omdat zij (mede)verantwoordelijk is voor de uitvoering en handhaving van de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet, de Wet op de Ruimtelijke ordening, de Wet milieubeheer, Waterwet (en in de nabije toekomst de nieuwe Natuurwet), en de Wet Dieren.

Gezien de investeringen van de provincie Gelderland in natuur & landschap, maar ook in doelen als het behoud van biodiversiteit is het ook een logisch gevolg dat de provincie de verantwoordelijkheid voor inheemse dieren in nood op zich neemt. Immers; zonder deze verantwoordelijkheid is het huidige natuur en landschapsbeleid niet compleet. Dit initiatiefvoorstel is dan ook een aanvulling en complementering op deze doelen.

2. Aanleiding

Met ingang van 1 juli 2012 moeten alle opvangcentra voor inheemse dieren aan nieuwe kwaliteitseisen voldoen. Op dat moment werd een opvangprotocol van kracht, dat voortvloeide uit de nota dierenwelzijn (2007). Zie bijlage IV.

In dit opvangprotocol staan de beleidsregels die moeten leiden tot verdere professionalisering van de opvangcentra en stabilisatie van de kwaliteit van deze opvangcentra.

De intrede van deze kwaliteitseisen bleef in Gelderland niet zonder gevolgen, de belangrijkste waren:

- Een groot aantal opvangcentra sloot definitief de deuren. Veelal ging het om kleine, gespecialiseerde opvangcentra zoals die voor egels, eekhoorns en vleermuizen. Opvangen die meestal door één persoon werden gerund.
- Maar ook grotere opvangcentra voor vogels konden, veelal om financiële redenen, niet aan de nieuwe kwaliteitseisen voldoen. O.a. vogelopvang Brummen, die ca. 2.500 vogels per jaar opving, sloot ook haar deuren.

Deze sluitingen leidden onontkoombaar tot een forse toename van het aanbod van dieren bij die opvangcentra die wel aan de nieuwe eisen konden voldoen. Daardoor ontstond echter een enorm capaciteitsprobleem. Momenteel zijn er nog een aantal kleinere opvangcentra actief onder de zogenaamde 'overgangsregeling'. De verwachting is dat ook deze de deuren zullen sluiten.

De sluiting van een aantal opvangen had gevolgen voor de geografische dekking; de opvangen die bleven lagen verder uiteen. Bovendien is er een 'lege' regio ontstaan in en rondom het grootste Gelderse natuurgebied; de Veluwe. Zie bijlage I en II.

Dat leidde ook bij de dierenambulances tot problemen omdat zij langere ritten moeten maken. Er ontstond eveneens een logistiek probleem t.a.v. hun aanrijtijden, omdat ambulances noodgedwongen langere tijd uit hun werkgebied weg waren.

Volgens een inventarisatie van de Dierenbescherming in 2008 waren er destijds in Nederland 223 opvangen actief. Dat zijn er volgens Dienst Regelingen nu nog 55, een afname met 75%. In Gelderland waren voor 1 juli 2012 in totaal 25 opvangcentra, daarna slechts 9. Een afname van 64%.

Twee opvangen die graag wilden uitbreiden, de Stichting Roofvogel Opvang Barchem, (een zeer specifieke vorm van opvang die veel kennis en kunde vereist) en de Stichting Opvang Noach in Halle wierven projectmatig fondsen om de forse investering die nodig was voor aanpassingen en uitbreiding, rond te krijgen.

Dat project is succesvol afgerond en de weggevallen opvangcapaciteit werd daarmee grotendeels ondervangen. Deze opvangen dienen inmiddels ook landelijk als voorbeeld en delen hun kennis met andere opvangcentra in den lande.

Het is evident dat deze opvangen met een eenmalige investering in de infrastructuur niet uit de problemen zijn. Zij worden nu geconfronteerd met forse kostenstijgingen als gevolg van het fors toegenomen aanbod en het volgen van striktere regels die een grotere administratieve tijdsbelasting tot gevolg hebben.

Voor de opvangen, die geheel gerund worden door vrijwilligers, bestaat continue onzekerheid over het beschikbare budget. Zij zijn volledig afhankelijk van giften en ontvangen geen enkele overheidsbijdrage.

Dit leidt er toe dat deze opvangcentra op korte termijn in de problemen dreigen te komen. Zij kunnen nu al nauwelijks de eindjes aan elkaar knopen, maar kunnen ook niet

reserveren voor onderhoud en t.z.t. vervanging van de benodigde accommodaties. De beleidsverandering dreigt dan ook bij ongewijzigd beleid te leiden tot een verdere verschraling van de opvang van dieren uit het wild. In het slechtste scenario is er over enkele jaren geen enkele opvang meer in bedrijf omdat ze een langzame (financiële) dood zijn gestorven.

3. Bestaand beleid c.q. kader

In de nota Dierenwelzijn (LNV, 2007) wordt een afwegingskader geformuleerd ten aanzien van dieren in het wild. De minister zet voorop dat de vrijheid van beschermde wilde dieren steeds meer beïnvloed wordt door de mens: door onder andere; fysieke beperking van de leefomgeving, door het reguleren van populaties in het kader van beheer en schadebestrijding en door de opvang van gewonde en zieke dieren.¹

In de Flora en Faunawet staat echter ook een zorgplicht geformuleerd. Er zijn situaties denkbaar waarbij menselijke interventies noodzakelijk zijn. Ingrijpen van de mens is dan gewenst en onder strikte voorwaarden toegestaan.

3.1 Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en Faunawet en art. 1.4 van de Wet Dieren geven aan dat iedereen een zorgplicht heeft. In artikel 2 van de Flora- en Faunawet staat geformuleerd:

- 1. Een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.*
- 2. De zorg, zoals bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.*

In art. 1.4 van de Wet Dieren staat de zorgplicht ook geformuleerd: Artikel 1.4. Algemene zorgplicht;

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor dieren.

¹ Nota Dierenwelzijn, LNV 10-12-2007, p. 43.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor dieren worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Burgers geven invulling aan deze zorgplicht door een gewond dier naar een vogel- of wildopvangcentrum te brengen. Zij kunnen op deze manier aan hun zorgplicht voldoen als binnen redelijke afstand een dergelijk opvangcentrum is. Hieruit blijkt nogmaals dat een goede provinciale spreiding van essentieel belang is om de wettelijke zorgplicht te kunnen uitvoeren.

Burgers kunnen echter ook de Dierenambulance bellen. Deze kan kiezen of zij het dier willen ophalen. In de praktijk zullen ze dan veelal uitrijden als het gewonde dier binnen hun verzorgingsgebied (vaak gemeente- of regiogrenzen) valt.

3.2 Beleid

Het ministerie gaat uit van het gegeven dat, hoewel dieren in het wild in principe met rust gelaten moeten worden, de burger geconfronteerd met gewonde (beschermd) dieren uit het wild, een zorgplicht heeft. Deze plicht staat geformuleerd in de hiervoor genoemde wetten. Afgezien van deze juridische basis stelt de minister ook dat naast dierenwelzijnoverwegingen er ook politiek-maatschappelijke redenen bestaan om over te gaan tot de opvang van deze gewonde dieren uit de natuur.²

Naar aanleiding van de Nota Dierenwelzijn (2007) is een opvangprotocol ontwikkeld, waarin een aantal kwaliteitseisen voor de opvang van beschermd inheemse diersoorten zijn geformuleerd. Het ministerie van LNV heeft dit protocol in 2009 goedgekeurd met de bepaling dat alle opvangcentra van (beschermd) inheemse diersoorten met ingang van 1 juli 2012 moeten voldoen aan de nieuwe beleidsregels.

Kernachtig weergegeven zijn de nieuwe beleidsregels als volgt;

- 1. Het opvangcentrum heeft als rechtsvorm een stichting of een vereniging;*
- 2. Het opvangcentrum heeft een vakbekwame dierverzorger.*
- 3. Het doel is dieren opvangen, laten herstellen en zo spoedig mogelijk laten terugkeren in de natuur;*
- 4. Er mogen geen bedrijfsmatige activiteiten gekoppeld zijn aan de opvang van (beschermd) dieren;*
- 5. De werkwijze m.b.t. opvang en behandeling wordt schriftelijk vastgelegd. Bestuur, beheerder en medewerkers handelen volgens deze procedure;*
- 6. Het centrum moet continu telefonisch bereikbaar zijn;*

² Nota Dierenwelzijn, LNV 10-12-2007, p. 44.

7. *Het centrum moet samenwerken met andere centra die dieren kunnen opvangen waar zij zelf niet voor kunnen zorgen;*
8. *Het centrum moet ingericht zijn voor gespecialiseerde opvang van een of meer diersoorten;*
9. *Naast geschikte verblijfsruimtes, moeten ook aparte ruimtes zijn voor herstel, veterinaire behandeling, quarantaine en uit te wennen;*
10. *Er moeten hygiënische omstandigheden zijn om besmetting te voorkomen;*
11. *Roof- en prooidieren moeten voldoende gescheiden zijn;*
12. *De juiste voeding moet beschikbaar zijn;*
13. *De juiste veterinaire zorg moet beschikbaar zijn;*
14. *Er is een goed protocol voor het in vrijheid stellen inclusief vooraf gaande uitwensituatie;*
15. *Er is een protocol voor euthanasie;*
16. *Er is een beheerder die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding;*
17. *Er is tenminste 1 vaste medewerker met de juiste kwalificaties voor dierverzorging;*
18. *Er moet een deugdelijke administratie zijn waarin alle opgenomen dieren worden vermeld;*
19. *Er wordt een logboek bijgehouden van de dagelijkse gezondheidstoestand van alle opgenomen dieren.*

Als centra aan deze eisen voldoen, dan wordt op grond van de Flora- en Faunawet een ontheffing verleend. Het gaat hierbij om een ontheffing om dieren te vervoeren, onder zich te hebben, te bemachtigen of te doden. Alle oude ontheffingen komen hiermee te vervallen.

3.3 Valwildregeling

Niet alle (gewonde) dieren kunnen worden opgevangen. Daarom zijn er zijn in een groot deel van Gelderland duidelijke afspraken tussen de dierenambulances, de politie en Groennetwerk; de zogenoemde valwild regeling.

Groot wild wordt bijvoorbeeld na een aanrijding zo spoedig mogelijk uit het lijden verlost omdat een mogelijke rehabilitatie niet leidt tot een goede kans in de vrije natuur. Bovendien zijn deze dieren niet geschikt voor rehabilitatie.

4. Argumenten/afwegingen

Het doel van opvangcentra is het opvangen en verzorgen van inheemse wilde dieren die in de problemen zijn gekomen. Het gaat hier o.a. om (roof)vogels, reewild, marterachtigen, egels, hazen, konijnen en eekhoorns. Deze dieren raken veelal in nood door menselijk toedoen. Bijvoorbeeld door het verkeer, maar ook door prikkeldraad en vislijnen. De centra stellen alles in het werk om dieren, na een deskundige behandeling,

zo snel mogelijk weer in de natuur vrij te laten. Het principe, terug kunnen plaatsen in de natuur, is dus altijd leidend.

Burgers die gewonde inheemse dieren aanbieden aan een opvangcentrum volgen in feite de zorgplicht voor dieren zoals die in de Flora- en Faunawet is geformuleerd.

Zij geven invulling aan deze zorgplicht door een gewond dier naar een opvangcentrum te brengen, omdat zij zelf de gespecialiseerde kennis ontberen om de juiste zorg te kunnen verlenen.

De verschillende centra hebben een uitgebreide expertise over de dieren die zij opvangen en zijn daardoor onmisbare schakels in het vervullen van deze zorgplicht. Verder vervullen veel opvangcentra een belangrijke maatschappelijke functie door het geven van informatie en voorlichting over inheemse dieren; bv. op scholen en aan vrijwilligers van de dierenambulance.

4.1 Knelpunten in Gelderland

De beleidsregels zijn opgesteld om een impuls te geven aan de verbetering van de kwaliteit van opvangcentra.³ Dat is qua infrastructuur inmiddels gebeurd; aan alle gestelde eisen wordt voldaan. De wettelijke kaders liggen vast, hoe dat financieel geregeld moet worden is echter niet vastgelegd. In Gelderland spelen de volgende knelpunten;

Knelpunt 1:

- Opvangcentra hebben niet voldoende financiële middelen om aan de nieuwe beleidsregels te blijven voldoen.

Het kwaliteitsprotocol verlangt aanpassingen van opvangcentra die extra kosten met zich meebrengen. De opvangcentra geven echter aan onvoldoende financiële middelen te hebben om te blijven voldoen aan de nieuwe eisen.

Opvang van inheemse dieren wordt al jaren gekenmerkt door een voortdurend financieel kwetsbaar evenwicht. Opvangcentra voor beschermde inheemse dieren zijn volledig afhankelijk van giften. In de opvangcentra werken veelal zeer bevoegen mensen die de kosten veelal grotendeels zelf hebben gedragen. Ze ontvangen geen subsidie. Dit in tegenstelling tot dierenasiels voor gedomesticeerde dieren (zoals honden en katten) die subsidie ontvangen van de gemeente(n) waarmee zij een contract afsluiten.

Hiervan worden veterinaire zorg, kosten van opvang en vervoer door dierenambulance betaald. Dit is dan ook in de wet geregeld.

³ Toelichting bij ‘Besluit van de Minister van LNV d.d. 20 maart 2009, nr. TRCJZ/2009/620, houdende de vaststelling van beleidsregels over de kwaliteit van de opvang van beschermde inheemse diersoorten’, *Staatscourant 2009 nr. 62*.

Opvangcentra van gewonde dieren uit het wild moeten alles zelf bekostigen: de kosten van vervoer, de veterinaire zorg, de voeding en de huisvesting. Het werk wordt dan ook uitsluitend door vrijwilligers gedaan.

Resumerend kan gezegd worden dat het kwaliteitsprotocol van opvangcentra vraagt dat naast gewone verblijfhokken, ook beschikt moet worden over een aparte quarantaineruimte en een aparte behandelruimte.

Er moeten protocollen worden opgesteld. De status en behandeling van dieren moet op dagelijkse basis geadmistreerd worden, geen sinecure als er vele tientallen dieren zitten. Daarboven wordt geëist dat het centrum een gediplomeerde of gekwalificeerde medewerker in dienst heeft.

De vrijwilligers geven aan hierdoor dusdanige extra kosten te moeten maken dat zij, als adequate financiering op de korte en op de langere termijn uitblijft, geen toekomst voor hun centrum meer zien.

Knelpunt 2:

- **Als opvangcentra verdwijnen zullen veel minder 'inheemse dieren in nood' geholpen worden.**

Centra kunnen de opvang volhouden omdat de beherende vrijwilligers er veelal een baan naast hebben.

De eisen, die nu gesteld worden aan professionalisering, leiden ertoe dat zo nodig betaalde krachten aangesteld moeten worden. Daar is echter geen budget voor beschikbaar. De beschikbare middelen gaan primair op aan de daadwerkelijke opvangkosten. De stichtingen hebben geen middelen om beheerders aan te stellen. Financiële zelfstandigheid van opvangcentra voor dieren uit het wild is dan ook niet haalbaar. Waar opvangcentra voor gedomesticeerde dieren op bijdragen kunnen rekenen van gemeenten en ex- of toekomstige diereigenaren, is er bij dieren uit het wild geen sprake van eigenaren of financiële gemeentelijke zorgplicht. De uit de (morele) zorgplicht voortvloeiende kosten voor opvang zullen dan door de gemeenschap en/of overheid gedragen moeten worden.

De afgelopen jaren is in de provincie Gelderland gebleken dat de opvangcentra weliswaar positief staan tegenover goede kwaliteit van opvang, maar dat de financiële middelen ontbreken om aan de gestelde eisen te kunnen blijven voldoen.

Als het aantal opvangcentra in de provincie nog verder daalt, dan zal het welzijn van de dieren in gevaar komen. De afstand naar de nog bestaande opvangcentra wordt opnieuw groter, daarmee neemt de kans toe dat voor dieren de benodigde hulp te laat zal komen of dat mensen hulpbehoevende dieren zelf niet meer weg brengen.

Dit zal betekenen dat het resultaat van de invoering van de kwaliteitseisen is dat de dieren die nog opgevangen worden een 'A-klasse' opvang krijgen, maar dat het merendeel van de dieren helemaal geen opvang en zorg meer krijgt.

Het gevolg van het sluiten van de bestaande centra zal niet alleen met zich meebrengen dat mensen thuis zullen gaan 'experimenteren' met hulpbehoevende wilde dieren, veel erger nog is dat de in jaren opgebouwde kennis en ervaring van beheerders voorgoed verloren gaat.

Knelpunt 3:

- **Terwijl opvangcentra verdwijnen wordt juist een toename van maatschappelijke betrokkenheid voor de opvang van (beschermde) inheemse dieren geconstateerd.**

De zorgvraag stijgt door grotere maatschappelijke betrokkenheid. Er worden steeds meer dieren opgevangen. Cijfers laten een stijgende lijn zien. De centra worden niet alleen door mensen uit de eigen regio gebeld, maar soms ook van ver daarbuiten. In bijlage III is uitgewerkt wat de meest voorkomende oorzaken van een opname in een opvangcentrum per diersoort zijn.

Er is een duidelijke maatschappelijke behoefte aan goede opvang van (beschermde) inheemse dieren, zoals ook het rapport van LNV aangeeft.⁴

Centra die geruime tijd bestaan krijgen steeds meer bekendheid en krijgen daardoor ook steeds meer dieren aangeboden. Een gevolg daarvan is dat hun kosten stijgen en steeds meer inkomsten nodig zijn om de nodige kwaliteit voor zorg en opvang te kunnen bekostigen. Toename van gewonde dieren is ook voor de toekomst te verwachten omdat de druk van menselijke bebouwing en mobiliteit niet minder wordt maar juist blijft toenemen.

Knelpunt 4:

- **Transport dierenambulance is afhankelijk van goedwillende bestuurder.**

Dierenambulances worden gereden door vrijwilligers van de Dierenbescherming of van andere particuliere organisaties. Er is geen volledige dekking in de provincie Gelderland. Asielen voor gedomesticeerde dieren hebben veelal ook een dierenambulance. Een groot aantal van deze asielen en ambulancediensten hebben een contract met een gemeente. De gemeente vergoedt dan de vervoerskosten voor het ophalen van gedomesticeerde dieren. Hun werkgebied beperkt zich in principe tot de

⁴ Nota Dierenwelzijn, LNV 10-12-2007, p. 44.

gemeentegrenzen. In de praktijk brengen dierenambulances gevonden beschermde inheemse dieren in nood naar een opvangcentrum zonder dat de ambulance vrijstelling heeft volgens Flora- en Faunawet. Men krijgt voor deze ritten geen vergoeding van de gemeente. Men betaalt die dus uit eigen zak.

Als centra sluiten, moeten zowel particulieren als ambulances grotere afstanden afleggen. De huidige stijgende brandstofprijzen daarbij opgeteld kan de verwachting niet anders zijn dan dat steeds minder gewonde inheemse dieren een opvangcentrum zullen bereiken. In diverse plaatsen zullen mensen met een gewond dier staan terwijl niemand ze kan helpen.

5. Financiële consequenties

In overleg met alle opvangcentra in Gelderland, alsmede de dierenambulances en diverse betrokken partijen zijn alle kosten per binnengebracht dier bij opvangcentra voor inheemse dieren onderzocht en uitgesplitst, zodat inzichtelijk wordt waar deze kosten uit voortkomen. In bijlage V is een overzicht van de kosten per dierenambulance en per opvangcentra in Gelderland in beeld gebracht. Het uitgebreide kostenoverzicht per opvangcentrum is openomen in bijlage VI. In bijlage VII is een uitgebreid kostenoverzicht opgenomen omtrent de dierenambulances en de kosten voor vervoer van inheemse diersoorten. Uiteraard is zowel de indiener als de sector zich uitermate bewust van het huidige economische en financiële klimaat, waardoor extra scherp moet worden gekeken naar uitgaven van onder andere overheidslagen. De ritprijzen zoals deze worden vermeld in bijlage VII, zijn op dit moment niet toereikend. Volgens de huidige situatie zal het totaalbedrag per opgehaald dier het drievoudige bedragen, echter is de sector zich er van bewust dat ook zij kritisch moeten blijven kijken naar de kosten en bezien waar er nog een efficiëncyslag behaald kan worden. Tevens probeert de sector al jaren om sponsors te werven en andere acties op touw te zetten. In het huidige economische klimaat blijkt dat zeer lastig, maar in de toekomst zal dit wellicht meer benut kunnen gaan worden.

6. Proces en evaluatie

Gezien de urgentie van het probleem, de omvang van de zaak, de vele betrokken partijen en de raakvlakken met diverse wetgeving is er nadrukkelijk voor gekozen om dit initiatiefvoorstel in samenwerking met diverse partijen tot stand te laten komen. Er is gebruik gemaakt van de expertise en ervaring van onderstaande partijen;

- Dierenbescherming
- Diverse opvangcentra
- Ambtenaren van het vroegere LNV en huidige EL&I
- Ambtenaren van gemeenten en provincies

Na diverse gesprekken aan het eind van 2012 en begin 2013 is besloten om een conceptvoorstel te schrijven en met diverse partijen te bespreken en aan te passen, zodat het voorstel ook daadwerkelijk een oplossing biedt voor het huidige probleem en bovendien gedragen wordt door de uitvoerende partijen.

Het initiatiefvoorstel kan gezien het onderwerp en vele betrokken partijen worden gezien als een rollend document. Hiermee wordt bedoeld dat input van andere (politieke) partijen kan worden meegenomen in het uiteindelijke voorstel. Op woensdag 11 september zal er in de ochtend ook nog een informatiebijeenkomst omtrent dit onderwerp worden gehouden. Diverse betrokkenen zullen hierbij inspreken en om ook informatie die zij aanleveren en de politieke afwegingen hierna mee te kunnen nemen in het voorstel, heeft de indiener beoogt om het initiatiefvoorstel niet in beton te gieten, maar GS te verzoeken tot het opzetten van een dergelijke regeling voor opvangcentra voor inheemse dieren, binnen de kaders van dit initiatiefvoorstel.

Gezien het feit dat het een voorstel betreft omtrent een onderwerp waarin de provincie Gelderland relatief onervaren is, wordt voorgesteld om een jaar na de inwerkingtreding van het voorstel gebruik te maken van een evaluatiemoment, zodat dan uitvoerig bekeken kan worden of het huidige voorstel voldoet aan de verwachtingen en de doelen bereikt wat het voorstel beoogt.

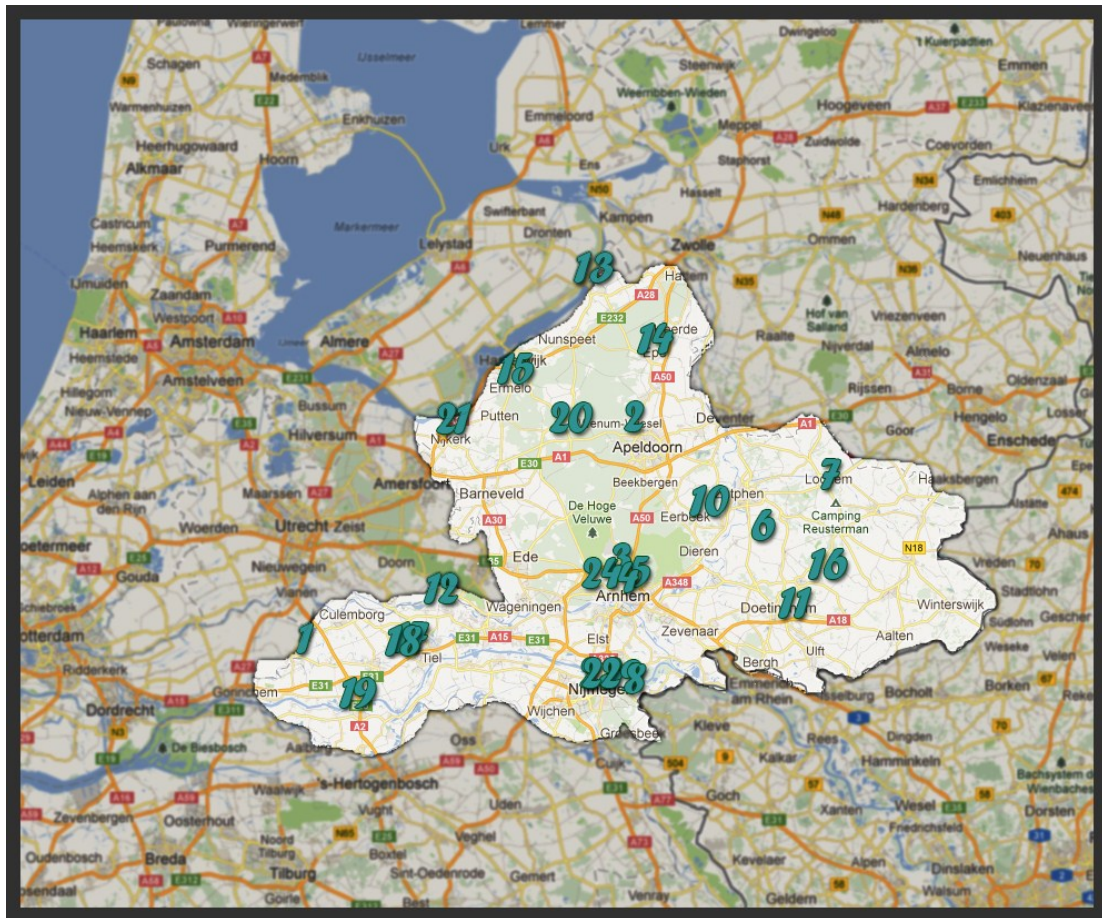
Arnhem, - 2013-

D. ter Haar
Partij voor de Vrijheid

Bijlage I

Kaart met de situatie vóór 1 juli 2012

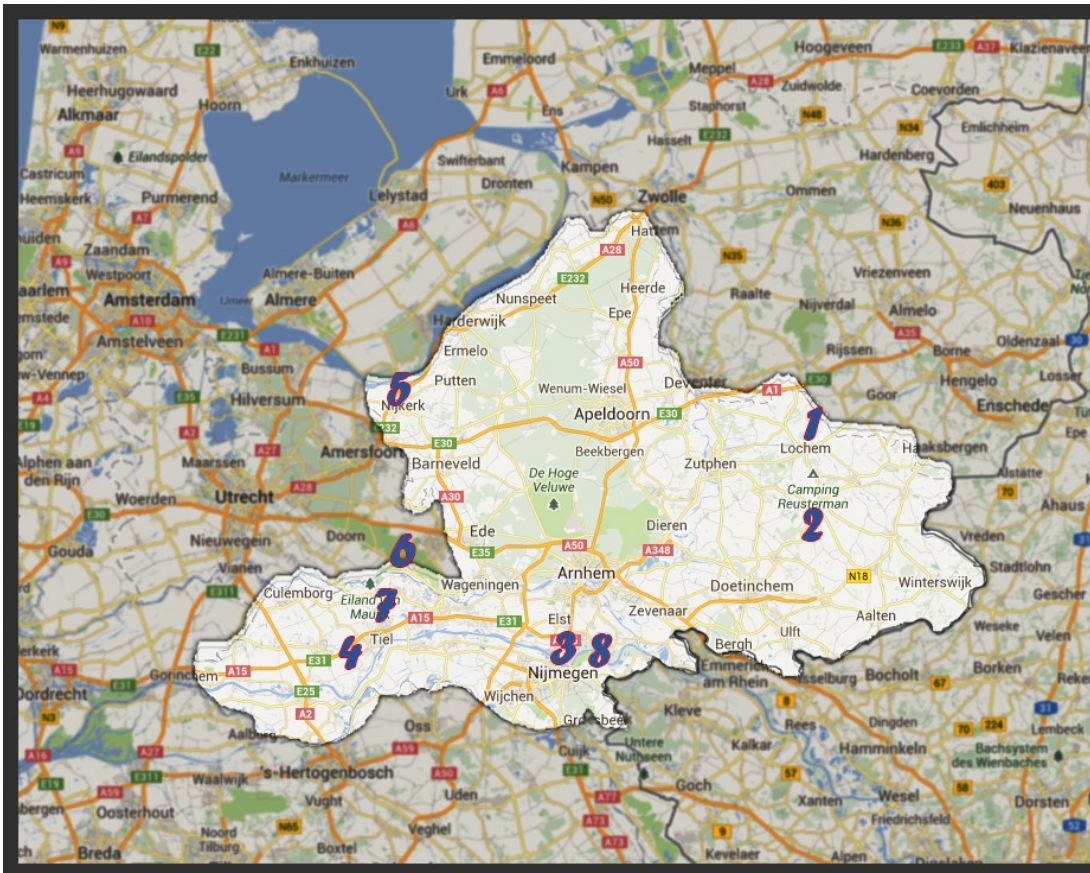

1. Vogelasiel De Huigenhof	Acquoy
2. Vogelasiel Berg en Bos	Apeldoorn
3. Burgers' Zoo	Arnhem
4. Roofvogelopvang Arnhem	Arnhem
5. Centrum voor Natuur en Milieu Educatie	Arnhem
6. Roofvogelopvang Baak	Baak
7. Roofvogelopvang Barchem	Barchem
8. Das en Boom	Beek Ubbergen
9. Roofvogelopvang Beek	Beek Ubbergen
10. Vogelopvang Brummen	Brummen
11. Vogelopvang Doetinchem	Doetinchem
12. Vogelopvang Eck en Wiel	Eck en Wiel
13. Vogelopvang	Elburg
14. Vogelopvang Epe	Epe
15. Vogelopvang Ermelo	Ermelo
16. Stichting Noach	Halle
17. Stichting Roofvogel-Uilen- en Egelopvangcentrum	Kapel Avezaath
18. Betuwe Meer Tiel	Kapel Avezaath
19. Vogelasiel Bommelerwaard	Zaltbommel
20. Vogelopvang	Nieuw-Millingen
21. Dierenbescherming afd. Soest	Nijkerk
22. Dierenambulance Nijmegen e.o.	Nijmegen
23. Vogelopvang Nijmegen	Nijmegen
24. Faunaopvang Zuid Veluwe	Oosterbeek

provincie GELDERLAND

Bijlage II

Kaart met de situatie in 2013

1. Stichting Roofvogel Opvang	Barchem
2. Stichting Opvang Noach	Halle
3. Stichting Dierenambulance	Nijmegen e.o.
4. Stichting Ooievaarsstation Ons Genoegen	Rossum
5. Stichting Eekhoorn en zijn vrienden	Nijkerkerveen
6. Stichting Al wat leeft onder de regenboog	Eck en Wiel
7. Stichting Roofvogel-, Uil en egelopvangcentrum	Kapel Avezaath
8. Stichting Das en Boom	Beek-Ubbergen

Bijlage III Oorzaken van opname

Opgvangen In Het Wild Levende Dieren Provincie Gelderland 2012 opgesplitst naar soort

melding betref:	Oorzaak voor opname:				
	Aangereden	Gevonden jong	Toegetakeld door kat	Ondervoeding/verzwakt	Vergiftigd
das, marter-achtigen	x			x	x
duif	x	x	x	x	
eekhoorn	x		x	x	x
eend	x	x		x	x
egel	x	x		x	x
houtsnip, scholekster, e.a. steltloper		x	x	x	
konijn, haas (wild)	x	x	x		x
kraai-achtigen		x		x	
meerkoet, waterhoen	x	x		x	
mees, mus, vink, e.a. zangvogel		x	x	x	
meeuw				x	
merel, lijster, spreeuw	x	x	x	x	
overige wilde dieren	x	x		x	
overige wilde vogels		x		x	
reiger, ooievaar	x	x		x	
reptiel, slang (inheems)	x		x		x
roofvogel	x	x		x	x
specht		x	x	x	
uil	x	x	x		
vleermuis		x	x		
vos	x			x	
zwaan, gans	x	x		x	
zwaluw		x	x	x	

Bijlage IV

Beleidsregels opvangcentra inheemse dieren

Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 20 maart 2009, nr. TRCJZ/2009/620, houdende vaststelling van beleidsregels over de kwaliteit van de opvang van beschermde inheemse diersoorten (beleidsregels kwaliteit opvang beschermde inheemse diersoorten)

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Gelet op artikel 75, derde en vijfde lid, en 79, eerste lid, van de Flora- en faunawet en op artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit:

Artikel 1

Deze beleidsregels gelden voor de verlening van ontheffing van de artikelen 9, 13, eerste lid, en in voorkomend geval van artikel 15, tweede lid, van de Flora- en faunawet aan opvangcentra die uit de natuur afkomstige, niet-gedomesticeerde beschermde inheemse diersoorten opvangen of gaan opvangen.

Artikel 2

Een ontheffing als bedoeld in artikel 1 wordt slechts verleend indien:

- a. het opvangcentrum, bedoeld in artikel 1, een vereniging of stichting is en voldoet aan alle wettelijke bepalingen die verbonden zijn aan de gekozen rechtsvorm;
- b. in de statuten van de stichting of de vereniging de doelstelling van het opvangcentrum, bedoeld in artikel 1, overeenkomt met de doelstelling, opgenomen in artikel 2 van de bijlage bij dit besluit;
- c. het opvangcentrum, bedoeld in artikel 1, beschikt over een vakbekwaam dierverzorger;
- d. het opvangcentrum, bedoeld in artikel 1, voldoet aan de voorwaarden van het kwaliteitsprotocol, opgenomen in de bijlage bij dit besluit.

Artikel 3

1. Reeds aan opvangcentra als bedoeld in artikel 1 voor de opvang van dieren verleende ontheffingen voor onbepaalde tijd, op grond van de Flora- en faunawet, de Vogelwet 1936 en artikel 25 van de Natuurbeschermingswet worden met ingang van 1 juli 2012 ingetrokken.
2. Reeds aan opvangcentra als bedoeld in artikel 2 voor de opvang van dieren verleende ontheffingen met een beperkte tijdsduur, op grond van de Flora- en faunawet, de Vogelwet 1936 en artikel 25 van de Natuurbeschermingswet blijven van kracht tot 1 juli 2012.

Artikel 4

Dit besluit wordt aangehaald als: Beleidsregels kwaliteit opvang beschermde inheemse diersoorten.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2009.

Dit besluit zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Den Haag, 20 maart 2009

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

Bijlage

Kwaliteitsprotocol opvang beschermde inheemse diersoorten

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 1. Definities

In deze bijlage wordt verstaan onder:

- “beschermde inheemse dieren: beschermde inheemse dieren, bedoeld in artikel 4 van de Flora- en faunawet;
- “bestuur: bestuur van de vereniging of stichting van het opvangcentrum;
- “opvangcentrum: iedere instelling die beschermde inheemse dieren opvangt;
- “soort: ondersoort, geografisch onderscheiden populatie van een soort of kruisingen;
- “soortgroep: een verzameling verwante diersoorten.

Artikel 2. Doelstellingen

1. Het opvangcentrum heeft als doel beschermde inheemse dieren die door ziekte, verwonding of verwezing, door direct of indirect menselijk handelen of nalaten tijdelijk niet zelfstandig in de vrije natuur kunnen overleven, tijdelijk op te vangen, te verzorgen en te revalideren.
2. De opvang is gericht op een zo spoedig mogelijke terugkeer van de dieren naar de natuur. Daarbij wordt zoveel mogelijk voorkomen dat dieren onnodige stress ervaren of letsel oplopen.
3. De opvang is zodanig dat een dier zoveel mogelijk zijn soorteigen gedrag kan blijven vertonen na terugkeer naar de natuur.
4. Het opvangcentrum geeft waar mogelijk voorlichting over de wilde flora en fauna en draagt actief uit, in het bijzonder aan personen die een dier ter opvang aanbrenge, dat de wilde inheemse flora en fauna en de natuurlijke processen die daarbij horen, niet verstoord mogen worden.

Artikel 3. Beperking activiteiten

1. Het opvangcentrum beperkt zich in zijn activiteiten tot datgene wat nodig is voor het bereiken van de doelstellingen, bedoeld in artikel 2.
2. Met de beschermde inheemse dieren vinden in het opvangcentrum geen bedrijfsmatige activiteiten plaats.

3. Indien in het opvangcentrum andere dieren dan beschermde inheemse dieren, aanwezig zijn, wordt de huisvesting van de eerstgenoemde dieren strikt gescheiden gehouden van de faciliteiten van het opvangcentrum.

Artikel 4. Werkwijze

1. Het bestuur van het opvangcentrum legt schriftelijk zijn werkwijze vast voor de volgende onderwerpen:
 - a. opvangbeleid, specialisatie van het opvangcentrum in een diersoort of diersoorten of soortgroepen, opname en acceptatie;
 - b. huisvesting en verzorging;
 - c. voeding;
 - d. hygiëne;
 - e. zoönosen;
 - f. veterinaire zorg;
 - g. het in vrijheid stellen van opgevangen dieren;
 - h. doden van opgevangen dieren;
 - i. medewerkers;
 - j. veiligheid van medewerkers, dieren en openbare veiligheid;
 - k. organisatorische continuïteit;
 - l. bezoekers.
2. Het bestuur, de beheerder en de medewerkers van het opvangcentrum handelen conform de vastgestelde werkwijze, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 5. Bereikbaarheid

1. Het opvangcentrum streeft naar een permanente telefonische bereikbaarheid.
2. Het opvangcentrum zorgt er tenminste voor dat:
 - a. het opvangcentrum permanent telefonisch bereikbaar is voor andere opvangcentra, dierenambulances, politie, brandweer, de Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, en andere bevoegde opsporingsinstanties.
 - b. het publiek permanent telefonisch informatie kan verkrijgen, inclusief hoe te handelen buiten openingstijden van het opvangcentrum.

Artikel 6. Samenwerkingsovereenkomst andere opvangcentra

1. Het opvangcentrum helpt andere opvangcentra en werkt daarmee samen in het kader van het bepaalde in artikel 7, derde lid, artikel 8, tweede lid, en artikel 9, tweede lid.
2. Het opvangcentrum helpt andere opvangcentra door gevraagd en ongevraagd informatie, kennis en kunde te delen.
3. Het opvangcentrum streeft naar constructieve samenwerking met andere opvangcentra ten einde kennis en kunde te vergroten en betere resultaten met de beschermde inheemse dieren te bereiken.

Paragraaf 2. Opvang, specialisatie van het opvangcentrum in een diersoort of diersoorten of soortgroepen, opname en acceptatie

Artikel 7. Opvangbeleid

1. Als onderdeel van de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel a, stelt het bestuur van het opvangcentrum vast welke diersoort of welke diersoorten of welke soortgroepen opgevangen worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de aantoonbare expertise van de medewerkers en de mogelijkheden die de middelen en de

- locatie van het opvangcentrum met zich brengen.
2. Het opvangcentrum is uitgerust voor een of meer van de volgende soortgroepen:
 - a. vogels;
 - b. zeezoogdieren;
 - c. marterachtigen en vossen;
 - d. hoefdieren en wilde zwijnen;
 - e. herpetofauna;
 - f. overige zoogdieren.
 3. Voor de soorten of soortgroepen die buiten het in het eerste lid genoemde beleid vallen verwijst het opvangcentrum naar andere opvangcentra die wel over de juiste ontheffing van de Flora- en faunawet beschikken.

Artikel 8. Specialisatie

1. Een opvangcentrum kan zich binnen de in artikel 7, tweede lid, genoemde soortgroepen verder specialiseren in een of meer soorten uit de groep of groepen.
2. Voor de soorten binnen de soortgroep waarvoor het opvangcentrum niet is toegerust, zorgt het opvangcentrum ervoor dat:
 - a. er een samenwerkingsovereenkomst is met een of meer andere opvangcentra met een ontheffing en uitrusting voor dezelfde soortgroep, zoals bedoeld in artikel 7, tweede lid, zodanig dat gezamenlijk opvang geboden kan worden aan alle soorten binnen deze soortgroep;
 - b. binnen het samenwerkingsverband instructies met betrekking tot huisvesting en verzorging uitgewisseld worden tussen de samenwerkingspartners;
 - c. de opvangcentra binnen het samenwerkingsverband ervoor zorgen dat op te vangen dieren zo spoedig mogelijk naar het opvangcentrum met de juiste faciliteiten wordt gebracht;
 - d. in de samenwerkingsovereenkomst in ieder geval bepaald is hoe, en binnen welke termijn op te vangen dieren naar het juiste opvangcentrum worden gebracht;
 - e. de samenwerkingsovereenkomst een integraal onderdeel vormt van de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel a.
3. Het opvangcentrum heeft een verblijf voor tijdelijke huisvesting, dat geschikt is voor kortstondige opvang van de overige soorten als bedoeld in het tweede lid, onderdeel a.

Artikel 9. Opname en acceptatie

1. Een ter opvang aangeboden dier kan worden geweigerd, indien:
 - a. het opvangcentrum het dier gedurende de maximale opvangduur, bedoeld in artikel 25, derde lid, niet de normale benodigde zorg, kan bieden;
 - b. het opvangcentrum een gebrek aan ruimte, personele capaciteit of financiële middelen heeft;
 - c. het dier een risico geeft voor de aanwezige dieren;
 - d. het dier een risico geeft voor de medewerkers in het opvangcentrum.
2. Indien een ter opvang aangeboden dier wordt geweigerd, onderzoekt het opvangcentrum of het dier direct in vrijheid kan worden gesteld. Indien dit niet mogelijk is, wordt onderzocht of het dier kan worden geplaatst in een in de betreffende soort gespecialiseerd opvangcentrum voorzien van een ontheffing van de Flora- en faunawet.
3. Indien geen van deze mogelijkheden haalbaar is, wordt het dier gedood, overeenkomstig de bepalingen in paragraaf 5.
4. In de administratie, bedoeld in artikel 32, wordt opgenomen of het dier is teruggeplaatst in de natuur, geplaatst is in een ander opvangcentrum, dan wel is gedood.

Paragraaf 3. Huisvesting en verzorging

Artikel 10. Opvanglocatie

1. Het opvangcentrum beschikt over één of meer opvanglocaties die eigendom zijn van de organisatie zelf of krachtens een schriftelijke gebruiksovereenkomst ter beschikking van de organisatie staat of staan.
2. Elke opvanglocatie voldoet aan de artikelen 11 tot en met 22, 32 en 33.

Artikel 11. Verblijven

1. Het opvangcentrum houdt de beschermde inheemse dieren in haar opvanglocatie of opvanglocaties in voor de soort geschikt verblijven.
2. De verblijven zijn onderhouden en zodanig dat het dier in het verblijf geen letsel kan oplopen.
3. De werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel b, bevat een op soort toegespitste omschrijving van hetgeen als een geschikt verblijf wordt gezien. Daarbij wordt in ieder geval rekening gehouden met:
 - a. het soorteigen gedrag van de diersoorten;
 - b. de bewegingsvrijheid van de dieren;
 - c. de (sociale) levenswijze van de dieren in het wild, rekening houdend met de mogelijkheden van het individuele dier;
 - d. de behoeften van het individuele dier in de verschillende fasen van het proces tot herstel.

Artikel 12. Aanwezige ruimten

1. Het opvangcentrum beschikt op elke opvanglocatie tenminste over de volgende ruimten:
 - a. verblijven als bedoeld in artikel 11;
 - b. een behandelkamer waar alle dieren veterinair onderzocht kunnen worden;
 - c. een afzonderingsruimte waar zieke en besmettelijke, en nieuw opgevangen dieren separaat van de al aanwezige dieren kunnen worden gehuisvest en verzorgd.
2. De in het eerste lid, onderdelen b en c, genoemde ruimtes mogen gecombineerd worden, indien:
 - a. dit het herstel van de beschermde inheemse dieren niet vertraagt of belemmert;
 - b. voorzieningen zijn getroffen die de kans op verspreiding van smetstoffen binnen en buiten de gecombineerde ruimten voldoende beperken.
3. Onderling contact tussen dieren in verschillende verblijven in de afzonderingsruimte evenals contact met uitscheidingen van dieren, zoals urine, speeksel en uitwerpselen, in een ander verblijf wordt uitgesloten.

Artikel 13. Huisvesting van roof-prooi dieren

1. Een opvangcentrum dat soorten opvangt, die onder natuurlijke omstandigheden een roofdier-prooidier relatie hebben, treft maatregelen om te voorkomen dat opgevangen dieren van deze soorten elkaar kunnen waarnemen.
2. Alleen voor roofdier-prooidier relaties tussen vogels geldt voor het bepaalde in het eerste lid dat het uitsluiten van visueel contact voldoende is.

Artikel 14. Voeding

1. De werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel c, bevat een op soort toegespitste omschrijving van hetgeen als passende voeding wordt gezien. Daarbij wordt rekening gehouden met:
 - a. de natuurlijke voedingsbehoefte van de diersoort en hoe deze zich verhoudt tot de aangeboden voedingsstoffen;

- b. afstemming van de wijze en frequentie van voedselaanbieding aan het natuurlijke gedrag van de diersoort;
 - c. afstemming van de wijze van het aanbieden van water aan het natuurlijke gedrag van de diersoort;
 - d. indien dit voor het herstel van de betreffende diersoort noodzakelijk is, het gebruik van levend voer.
2. Opgevangen dieren worden nooit als voer voor andere dieren gebruikt.
 3. De voedingsmiddelen die nodig zijn voor de bereiding van het dieet van de opgevangen dieren, zijn kwalitatief goed en worden onder hygiënische omstandigheden opgeslagen.

Artikel 15. Diergeneesmiddelen

Diergeneesmiddelen worden bewaard in een speciaal daarvoor bestemde en afsluitbare bewaarmogelijkheid.

Artikel 16. Hygiëne

1. De werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel d, bevat instructies over het schoonmaken van de verblijven van de dieren.
2. In de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel d, komt in ieder geval het volgende aan de orde:
 - a. hoe gehandeld wordt als een verblijf leeg komt;
 - b. hoe omgegaan wordt met het voorkomen van verspreiding van smetstoffen tussen de afzonderlijke ruimten;
 - c. hoe gehandeld wordt als een besmettelijke ziekte is geconstateerd bij een ziek of overleden dier;
 - d. hoe om te gaan met de bestrijding van ongedierte;
 - e. hoe de medewerkers of bezoekers van een opvangcentrum zich aan hygiëne bepalingen houden.

Artikel 17. Zoönosen

In de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel e, staat beschreven welke zoönosen kunnen voorkomen bij dieren in het opvangcentrum. Hierbij dient tenminste opgenomen te zijn een beschrijving van de zoönosen, hoe deze herkend kunnen worden en welke maatregelen getroffen worden als een zoönose geconstateerd wordt. Tevens wordt beschreven welke maatregelen een medewerker kan nemen om zich te beschermen tegen de zoönose(n) en hoe een besmetting kan worden vastgesteld of uitgesloten.

Artikel 18. Voorkomen voortplanting

Het opvangcentrum neemt maatregelen om voortplanting te voorkomen, bijvoorbeeld door het inbrengen van hormonale contraceptieve implantaten, bij dieren die vanwege hun natuurlijk gedrag in gemengde groepen worden gehuisvest.

Artikel 19. Veterinaire zorg

1. In de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel f, wordt in ieder geval rekening gehouden met de volgende onderwerpen:
 - a. op welke wijze de toegang tot veterinaire zorg is verzekerd;
 - b. hoe het onderzoek van binnengebrachte dieren plaatsvindt.
2. Het opvangcentrum streeft ernaar de veterinaire zorg van de opgevangen dieren zoveel mogelijk bij één dierenarts te laten berusten.

Artikel 20. Beoordeling binnengebracht dier

1. Bij ieder binnengebracht dier wordt beoordeeld of onderzoek door een dierenarts noodzakelijk is. Van deze beoordeling wordt door een medewerker schriftelijk verslag gedaan in de administratie en het logboek, bedoeld in artikelen 32 en 33.
2. Dit verslag bevat ook een inschatting van de mate waarin het verantwoord zal zijn het dier, al dan niet na opvang en herstel, weer terug te plaatsen in de vrije natuur.

Artikel 21. Controle

1. De gezondheid en algehele conditie van alle dieren wordt dagelijks gecontroleerd door een van de vaste medewerkers van het opvangcentrum. De bevindingen worden door hen vastgelegd in een logboek als bedoeld in artikel 33 en, in het geval dat een medische behandeling wordt gestart, ook in de administratie, bedoeld in artikel 32.
2. Dieren waarbij tijdens de dagelijkse inspectie als bedoeld in het eerste lid afwijkingen worden geconstateerd, worden door de medewerkers van het opvangcentrum gemeld bij de beheerder. Indien een behandeling noodzakelijk is, schakelt de persoon, bedoeld in artikel 29, eerste lid, een dierenarts in.

Artikel 22. Verdenking aangifteplichtige dierziekten

Het opvangcentrum let op verschijnselen die kunnen wijzen op een besmetting met een aangifteplichtige dierziekte. Deze signalen worden gemeld bij de aangewezen overheidsinstantie conform artikel 19 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Paragraaf 4. In vrijheid stellen

Artikel 23. In vrijheid stellen

1. Indien mogelijk wordt het dier op de plaats waar het is aangetroffen behandeld en direct losgelaten.
2. Het in vrijheid stellen van dieren gebeurt alleen op een plek waar de soort al van nature voorkomt.
3. Een dier wordt na opvang in vrijheid gesteld op de vindplaats, of, indien dit niet mogelijk is, nabij de vindplaats in een geschikt natuurlijke habitat.
4. In de werkwijze bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel g, komen tenminste de volgende onderwerpen aan de orde:
 - a. criteria op basis waarvan besloten wordt of een dier voldoende hersteld is om in vrijheid gesteld te worden;
 - b. criteria op basis waarvan bepaald wordt waar een dier in vrijheid wordt gesteld;
 - c. criteria op basis waarvan bepaald wordt wanneer een dier wordt in vrijheid wordt gesteld. Hierbij wordt rekening gehouden met een voor de diersoort geschikte tijd, bijvoorbeeld in verband met winterslaap, rui, of vogeltrek, territoriaal gedrag.
5. De beheerder is bevoegd te besluiten over het al dan niet in vrijheid stellen van dieren.

Artikel 24. Uitwenverblijf

1. Als onderdeel van het in vrijheid stellen van herstelde dieren kan het opvangcentrum gebruik maken van één of enkele uitwenverblijven die buiten de opvanglocatie of locaties liggen.
2. Het opvangcentrum zorgt ervoor dat:
 - a. het uitwenverblijf zich bevindt in de natuurlijke habitat van het dier en voldoet aan de bepalingen van artikel 11;
 - b. alleen dieren waarvoor de verzorging bestaat uit het aanbieden van voedsel en water

- in uitwenverblijven worden geplaatst;
- c. de verzorging in het uitwenverblijf wordt gegeven door medewerkers van het opvangcentrum;
 - d. de periode dat een dier in een gesloten uitwenverblijf is gehuisvest, valt binnen de maximale duur van de opvang als bedoeld in artikel 25, derde lid;
 - e. de criteria en procedures voor de locatie, constructie en inrichting van het gebruik van het uitwenverblijf en de criteria op basis waarvan bepaald wordt of een dier in een uitwenverblijf geplaatst wordt, onderdeel uitmaken van de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel g;
 - f. in de administratie, bedoeld in artikel 32, wordt bijgehouden welke dieren in een uitwenverblijf gehuisvest zijn.

Artikel 25. Duur verblijf per soort

1. Het opvangcentrum rondt het opvangproces af van de aan haar zorgen toevertrouwde dieren met in achtname van de voor elke specialisatie apart vastgestelde, maximale duur in het opvangcentrum.
2. Het eerste lid is niet van toepassing indien voldaan wordt aan artikel 26, vierde lid.
3. De in het eerste lid genoemde maximale duur is voor:
 - a. vogels en overige zoogdieren: twaalf maanden;
 - b. marterachtigen en vossen: negen maanden;
 - c. zeezoogdieren, hoefdieren, wilde zwijnen en herpetofauna: zes maanden.
4. Voor dieren die langer dan deze maximale duur in het opvangcentrum verblijven, wordt een met argumenten onderbouwd behandelplan inclusief een verwachte datum van loslaten opgenomen in de administratie, bedoeld in artikel 33.

Paragraaf 5. Doden

Artikel 26. Doden

1. Een dier dat niet, niet tijdig als bedoeld in artikel 25, of niet op verantwoorde wijze in vrijheid gesteld kan worden in de natuur, wordt gedood.
2. Het doden geschiedt in ieder geval, indien:
 - a. een dier om welke reden dan ook niet in staat is zichzelf in leven te houden in de vrije natuur;
 - b. er geen veilige omgeving is voor het dier waar het kan worden losgelaten;
 - c. het dier een gevaar oplevert voor de bestaande populatie;
 - d. wanneer het risico bestaat dat dit dier, als gevolg van zijn opvang, behandeling of het daarmee gepaard gaande contact met mensen, na zijn vrijlating een gevaar vormt voor zichzelf, voor soortgenoten, voor andere dieren dan prooidieren, of voor mensen.
3. Het dier wordt door een bekwaam en daartoe bevoegd persoon gedood.
4. Alleen zolang in redelijkheid mag worden aangenomen dat het dier in gevangenschap niet lijdt, en zolang dit dier een belangrijke rol vervult in een of meer concrete gevallen van herstel van soortgenoten, die anders geen redelijke kans op een succesvolle herstel hebben, kan het doden zoals bedoeld in het eerste lid worden uitgesteld.
5. De beheerder en de dierenarts stellen een werkwijze vast als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel h, voor het doden van opgevangen dieren.
6. Een besluit om een dier te doden is altijd gebaseerd op de door het bestuur vastgestelde werkwijze en wordt in overleg met de dierenarts of de persoon, bedoeld in artikel 29, eerste lid, genomen.
7. Het eerste lid is niet van toepassing, indien er sprake is van een dier waarvan de instandhouding in gevaar is en een dierentuin bereid is het dier op te vangen, zonder vergoeding of tegenprestatie.

Artikel 27

1. Een dier waarvan de doodsoorzaak onbekend is, en waarvan de bepaling van belang kan zijn voor het opsporen van vergiftigingen, of andere onnatuurlijke doodsoorzaken, wordt uitsluitend aangeboden aan opsporingsambtenaren van politie, de Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit of andere bevoegde opsporingsinstanties.
2. Een in het opvangcentrum gestorven of gedood dier wordt vernietigd, of ter beschikking gesteld aan:
 - a. een door of namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan te wijzen wetenschappelijk instituut;
 - b. een museum, educatieve instelling, bezoekerscentrum of schoolbiologische dienst die over een daartoe strekkende ontheffing beschikt.

Paragraaf 6. Medewerkers

Artikel 28. Beheerder

1. Het bestuur van het opvangcentrum benoemt een natuurlijk persoon of meerdere natuurlijke personen, tot beheerder of beheerders van het opvangcentrum, die is of zijn belast met de dagelijkse leiding daarvan.
2. De taken en bevoegdheden van de beheerder of beheerders worden vastgesteld in de werkwijze betreffende het personeel bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel i.

Artikel 29. Medewerkers

1. Het opvangcentrum beschikt ten minste over één vaste, al dan niet vrijwillige vakbekwame dierverzorger, die voldoende kennis, ervaring en vaardigheden heeft.
2. De persoon, bedoeld in het eerste lid, kan tevens beheerder, bedoeld in artikel 28 zijn.
3. De persoon, bedoeld in het eerste lid, heeft voldoende kennis, ervaring en vaardigheden als hij kan aantonen dat hij ten minste de afgelopen drie jaar ervaring heeft opgedaan in het huisvesten en verzorgen van de specifieke categorie van dieren waarvoor de aanvrager ontheffing aanvraagt, en hij daartoe minimaal twee positieve referenties van deskundig te achten personen kan overleggen.
4. De persoon, bedoeld in het eerste lid, heeft in ieder geval voldoende kennis, ervaring en vaardigheden als hij aantoonbaar met succes een opleiding in de richting van dierverzorging of diergeneeskunde heeft afgerond op niveau 2, MBO, of hoger.
5. In de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel i, wordt ingegaan:
 - a. op het aantal verzorgende medewerkers in relatie tot het aantal te verzorgen dieren, de vereiste intensiteit, en de aanwezigheid van ondersteunende medewerkers, overleg tussen medewerkers;
 - b. de taken, tijdsbesteding, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, positie, eventuele vergoedingen en opleidingsmogelijkheden voor vrijwillige en betaalde medewerkers.

Artikel 30. Operationele continuïteit

In de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel k, wordt vastgelegd hoe de operationele continuïteit wordt gewaarborgd. Daartoe behoren tenminste voorzieningen in geval dat essentiële medewerkers, zoals de beheerder, niet beschikbaar zijn.

Paragraaf 7. Bezoekers

Artikel 31. Bezoekers

1. Het opvangcentrum kan bezoekers toelaten, mits de bezoekers het herstel en het in vrijheid stellen van de opgevangen dieren in de vrije natuur niet belemmeren of vertragen, zodat voldaan wordt aan de doelstelling, bedoeld in artikel 2, derde lid.
2. De werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel I, beschrijft maatregelen die het gestelde in het eerste lid waarborgen, waarbij tenminste wordt ingegaan op de volgende punten:
 - a. de ruimte waar bezoekers niet mogen komen;
 - b. fysiek contact tussen bezoekers en opgevangen dieren;
 - c. de mogelijkheid van afzondering van dieren buiten zicht van de bezoekers;
 - d. de veiligheid van bezoekers.

Paragraaf 8. Administratie en logboek

Artikel 32. Administratie

1. Ieder opvangcentrum heeft een administratie van opgenomen dieren. Nieuw opgenomen dieren worden terstond in de administratie vermeld.
2. In de administratie is opgenomen hoeveel dieren zijn gehuisvest, gerubriceerd naar diersoort.
3. Indien dieren als 1 groep van dezelfde soort en van vergelijkbare leeftijd aangebracht worden, mogen deze als groep, onder vermelding van het aantal, worden opgenomen.
4. In de administratie worden bij ieder nieuw opgenomen dier de volgende gegevens opgenomen:
 - a. diersoort;
 - b. (geschat) geslacht;
 - c. (geschatte) leeftijd;
 - d. indien bekend de vindplaats van het dier en persoonsgegevens van de vinder;
 - e. datum van binnenkomst;
 - f. reden van aanbieden;
 - g. eerste beoordeling als bedoeld in artikel 20;
 - h. veterinaire verslaglegging, inclusief data van behandelingen;
 - i. de verwachte behandelingsduur;
 - j. indien de verwachte behandelingsduur wordt overschreden, de reden van overschrijding;
 - k. de definitieve bestemming van het dier, bedoeld in artikel 9, vierde lid.
5. In de veterinaire verslaglegging, zoals bedoeld in het derde lid, onderdeel h, worden de volgende gegevens genoteerd:
 - a. behandelend dierenarts;
 - b. gegevens van het lichamelijk onderzoek en de diagnose;
 - c. verkregen medicatie met behandelingsfrequentie en dosering;
 - d. datum en beschrijving van vaccinaties en andere handelingen die uitgevoerd zijn ter vaststelling, behandeling of preventie van bepaalde ziekten met een (eventuele) datum waarop de handeling herhaald moet worden;
 - e. eventueel datum, uitvoerder en resultaten van een post-mortem onderzoek.
6. De administratie en hoe deze ingevuld en gebruikt wordt, wordt beschreven in de werkwijze, bedoeld in artikel 4, eerste lid.
7. De administratie is altijd door alle aanwezige medewerkers in te zien.

Artikel 33. Logboek

1. Het opvangcentrum houdt een logboek bij waarin dagelijks de gezondheidscontrole van alle dieren en eventuele andere bevindingen worden vastgelegd.

2. Het logboek beschreven in het eerste lid kan eventueel als aanvulling worden opgenomen in de administratie als beschreven in artikel 32.

Paragraaf 9. Slotbepaling

Artikel 34. Afwijkingsmogelijkheid

Indien het opvangcentrum te maken krijgt met een onvoorziene situatie waardoor het opvangcentrum zich gedwongen ziet van de voorschriften van dit protocol af te wijken, stelt hij onverwijld Dienst Regelingen daarvan op de hoogte.

Bijlage V

Aantallen en kosten voor opvang en transport			
Opvangcentrum:	Diersoorten:	Aantal:	Kosten: €15,00/ dier
Stichting Roofvogel Opvang Barchem	Roofvogels en hazen en konijnen	600	
Stichting Opvang Noach in Halle.	Alle inheemse dieren behalve roofvogels	3500	
Stichting Dierenambulance Nijmegen e.o	Alle inheemse dieren	2500	
Stichting Ooievaarsstation Ons Genoegen, Rossum	Ooievaars	100	
Stichting Eekhoorn en zijn vrienden, Nijkerkerveen	Eekhorns, Haasjes, Wilde konijnen en Egels	500	
Stichting Al wat leeft onder de regenboog, Eck en Wiel	Alle inheemse dieren behalve roofvogels en uilen	1500	
Stichting Roofvogel- ,Uil en egelopvangcentrum, Kapel Avezaath	Alle inheemse dieren	600	
Stichting Das en Boom, Beek-Ubbergen	Dassen	20	
Totaalkosten 2012:		9320	€ 139.800,00
Transport:			
			Kosten: €10,00/ opgehaald dier
Dierenambulance OverGelder		2250	
Dierenambulance Arnhem		1600	
Dierenambulance Doetinchem		500	
Dierenambulance Nijmegen		2500	
Dierenambulance Nijkerk		700	
Dierenambulance Gelderse Vallei		800	
Dierenambulance Zuid-West Veluwe		800	
Dierenambulance Scherpenzeel		350	
Totaalkosten 2012:		9500	€ 95.000,00

Bijlage VI

Kosten opvang per dier	2012
Huisvestingskosten	
Huisvesting (incl. energie/onderhoud/etc.) en automatisering)	€ 2,52
Kosten vooropvang	
Vooropvangen	€ 0,32
Kosten Opvang	
Medicijnen/naalden/spec. voer	€ 1,07
Bedrijfskleding	€ 0,02
Cursussen	€ 0,02
Diervoeder	€ 0,42
Dierenarts extern	€ 2,05
Kosten overige dierbenodigdheden	€ 0,13
Schoonmaakkosten	€ 0,10
Reiskosten	€ 0,08
Overige kosten	€ 0,04
Kosten administratie en beheer	
Kantoorartikelen	€ 0,01
Drukwerk/kopieerkosten	€ 0,05
Porti/verzendkosten	€ 0,02
Beheerkosten	€ 6,89
Telefoon en faxkosten	€ 0,22
Verzekeringen algemeen	€ 0,02
Accountantskosten	€ 0,11
Automatiseringskosten	€ 0,05
Bankkosten	€ 0,02
Overige kosten	€ 0,01
Juridische lasten	€ 0,04
Bijdrage algemene kosten	€ 0,82
Totaal	€ 15,00

Bijlage VII

Kosten per rit	2012
Huisvestingskosten	
Huur bedrijfsruimte	€ 0,41
Tractiekosten	
Afschrijvingskosten	€ 1,38
Brandstofkosten	€ 1,42
Onderhoud c.a.	€ 0,55
Verzekering	€ 0,06
Overige kosten	€ 1,04
Kosten beheer en administratie	
Beheerkosten	€ 3,36
Kantoorartikelen	€ 0,02
Drukwerk/kopieerkosten	€ 0,01
Abonnementen/contributies	€ 0,02
Accountantskosten	€ 0,20
Rente en kosten bank	€ 0,02
Overige organisatiekosten	€ 0,08
Kosten toezicht meldkamer	
Bijdrage algemene organisatiekosten	€ 1,16
Deconstructiekosten	€ 0,01
Telefoonkosten hulp-meldlijn	€ 0,26
Totaal	€ 10,00